7/4060

T.C.
TARIM VE KÖYİŞLERİ BAKANLIĞI
Araştırma Planlama ve Koordinasyon
Kurulu Başkanlığı

**SAYI** : KDD.SÖ.1.01/ 5903 ..../11/2004
**KONU** : Soru Önergeleri

**TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA**

İLGİ: 11.11.2004 tarih ve KAN.KAR.MD.A.01.0.GNS.0.10.00.02-7956 sayılı yazınız.

İlgi yazınız ekinde alınan Iğdır Milletvekili Dursun AKDEMİR'e ait 7/4059 esas nolu ve İstanbul Milletvekili Gürsoy EROL'a ait 7/4060 esas nolu yazılı soru önergelerine ilişkin Bakanlığımız görüşleri ekte sunulmaktadır.

Bilgilerinize arz ederim.

Sami GÜÇLÜ
Bakan

EKLER:
EK- 1 Görüş 7/4059 (1 adet – 1 sayfa)
EK- 2 Görüş 7/4060 (1 adet – 2 sayfa)

TKB APK Koordinasyon Dairesi Başkanlığı, Milli Müdafaa Caddesi No:20 Kızılay/ANKARA Tel: 418 73 84 Fax:425 19 69

7/4060

**YAZILI SORU ÖNERGESİ**

**Önerge Sahibi** : **Gürsoy EROL**
**İstanbul Milletvekili**

**Esas No** : **7 / 4060**

Bilindiği gibi son yıllarda bazı tarım ürünlerinin genleri ile oynanarak farklı üretimler yapılmaktadır.

**SORU 1.** Bakanlığınızın bu konuda ne gibi çalışmaları vardır? Genleri ile oynanan tarım ürünleri hakkında insan sağlığı üzerinde ispatlanmış zararları veya faydaları var mıdır?

**CEVAP 1.** Bakanlığımız bünyesinde GMO'larla ilgili mevzuat çalışmaları 1998 yılı Nisan ayında başlatılmıştır. O dönemde yapılan bu çalışmalara Üniversite temsilcileri ve Türkiye Tohumculuk Endüstrisi Derneği de katılmıştır. Çalışmalar sonucunda en acil ihtiyaç olduğuna karar verilen, detayları ve bu kapsamda yapılan faaliyetlerle ilgili "Transgenik Kültür Bitkilerinin Alan Denemeleri Hakkında Talimat" 14.05.1998 yılında çıkartılmıştır.

Bakanlığımız Tarımsal Araştırmalar Genel Müdürlüğü'nce "Biyogüvenlik Araştırma ve Geliştirme Projesi" çerçevesinde, GDO'ların denetim ve kontrolü için laboratuar alt yapıları oluşturulmakta ve buralarda görev alacak personel eğitilmektedir. Bu kapsamda, TÜBİTAK Genetik Mühendisliği ve Biyoteknoloji Araştırma Enstitüsü, Narenciye ve Seracılık Araştırma Enstitüsü, Tarla Bitkileri Merkez Araştırma Enstitüsü ile Ankara İl Kontrol Laboratuarı Müdürlüğü tarafından 8 adet eğitim programı düzenlenerek toplam 54 personelin eğitimi sağlanmıştır. Narenciye ve Seracılık Araştırma Enstitüsü, Anadolu Tarımsal Araştırma Enstitüsü, Atatürk Bahçe Kültürleri Araştırma Enstitüsü ve Bursa Gıda Kontrol ve Merkez Araştırma Enstitülerine laboratuar alet ve ekipman alımları yapılmıştır.

Ülkemizde işlenmiş ürün dahil herhangi bir ürünün GDO içerip içermediğine dair analizleri yapmak üzere, Bakanlığımız Ankara İl Kontrol Laboratuar Müdürlüğü'nde son teknolojiye sahip alt yapı kurulmuş bulunmaktadır. Bu konuda gelecek her tür analiz talebi karşılanabilmektedir. Öte yandan, benzer bir alt yapı araştırma çalışmalarında kullanılmak üzere Bursa Gıda Kontrol ve Merkez Araştırma Enstitüsü'nde kurulmaktadır.

GDO'ların insan ve hayvan sağlığına zararlı olduğuna dair herhangi bir bulguya henüz rastlanmamıştır. Bu ürünler geniş alanlarda üretime 1996 yılında girmiştir. Sağlıkla ilgili bir sorunun varlığının tespiti için bu sürenin çok kısa olduğu tüm otoritelerce de kabul edilmektedir. Ancak, bu ürünlerin bazı önemli riskleri taşıdıkları konusundaki tartışmalarda devam etmektedir. Tartışmalar esas olarak iki ana noktada yapılmaktadır. Birincisi, toksik (zehirleyici) ve alerjik etki ihtimali, diğeri ise bitki bünyesinde bulunan antibiyotiğe dayanıklılık geni ve transfer edilen diğer gen yada genlerin insan yada hayvana geçme ihtimalidir. Söz konusu beklentilere ait bir bulgu olmamakla birlikte olmayacağı anlamı da çıkartılamaz. Diğer yandan, bitki bünyesine transfer edilen genlerin kendi metabolik ürünlerinin toksik yada alerjik olup olmadığı yanında ilave toksik yada alerjik ürünler üretip üretmediği de henüz

bilinmemektedir. GDO'lar ve bunlardan elde edilen ürünlerin gıda ve yem olarak kullanılmadan önce mutlaka toksisite, alerjenisite ve besin değeri yönünden incelenmesi gerekmektedir. Bu araştırmaların her yeni gen ve üretim ortamı için yapılmasında fayda vardır. Piyasaya sürülen ürünler, bu gibi testlerden geçmiş olan ürünlerdir.

Antibiyotiğe dayanıklılık genleri, bitki bünyesinde doğrudan herhangi bir fonksiyona sahip değildir. Bu genlerin kullanımı, ilk nesil GDO'larda kullanılan transfer yönteminin bir parçası, yani teknik bir durumdur. Ancak, bu teknikle üretilen ve negatif listeye dahil edilen GDO'ların kullanımı başta AB olmak üzere tüm dünyada 2008'den itibaren yasaklanacaktır. AB bu durumu mevzuatına da yansıtmıştır. Benzer şekilde hazırladığımız Biyogüvenlik Yasa Taslağında bu tür ürünlerin kullanımının 2008'den sonra Ülkemizde de yasaklanması öngörülmektedir.

**SORU 2.** Ülkemizde genleri ile oynanmış tarım ürünleri üretimi veya ithalatı serbest midir? Var ise hangi ürünlerdir? Yok ise bu konuda ne gibi tedbirler alınmaktadır?

**CEVAP 2.** Ülkemizde GDO'lu ürün ithalatı ile ilgili yapılan başvurular "Transgenik Kültür Bitkilerinin Alan Denemeleri Hakkında Talimat" kapsamında denemeye alınmasına izin verilen Mısır ve Pamuk çeşitlerine aittir. Söz konusu ürünlerin denemeleri Bakanlığımıza bağlı araştırma enstitülerinde kontrollü şartlar altında denemeye alınmıştır.

Transgenik çeşitlerin tescili, üretim izni, sertifikasyonu, çevreye bilinçli salımı ve tüketimi konularında Ülkemizde yürürlükte olan herhangi bir mevzuat bulunmadığından, transgenik çeşitlerin tesciline, üretimine, ithalatına ve ticaretine izin verilmemekte olup, bu nedenle Türkiye'de tescilli veya üretimde olan hiçbir transgenik bitki mevcut değildir. Bakanlığımızca yayınlanan 2004/1 sayılı "Tohumluk İthalatı Uygulama Genelgesi"nin esaslar bölümü 11 ve 12. maddelerine göre transgenik tohumluk çeşitlerinin ithaline ön izin verilmemektedir. Bu maksatla hem ithalatçı hem de ihracatçı kuruluştan çeşidin transgenik olmadığına dair yazılı belge alınmaktadır. Bakanlığımız sorumluluğunda olan 6968 sayılı Zirai Mücadele ve Karantina Kanunu hükümleri ve buna bağlı Zirai Karantina Yönetmeliği gereğince; transgenik olmadığı taahhüt edilen ve Bakanlığımız tarafından ithalat izni verilen söz konusu bitki ve bitkisel ürünlere, Ülkeye İthalatı aşamasında Bakanlığımız ve Bakanlığımızın yetkilendirdiği iller tarafından ithal permisi verilmektedir. İthal permisi verilen ürünler ile ilgili Zirai Karantina Müdürlükleri ve Bakanlık İl Müdürlüklerince, hastalık ve zararlı etmenleri yönünden gerektiğinde laboratuar kontrolleri yapılarak temiz olanların ülkeye girişine izin verilmektedir.

Diğer yandan, yem hammaddesi olarak ithalatı yapılan mısır ve soya ürünlerinde GDO karışımı olabileceği ihtimali dikkate alınarak, ithalatta beyan alınmaktadır. Ayrıca çalışmaları devam eden Biyogüvenlik yasası ile tarımsal ürünlerin ithalatı uygulamalarında ek tedbirler de getirilmektedir.